

Stockholm den 28 maj 2009

Jordbruksdepartementet
103 33 Stockholm**Trygg med vad du äter – nya myndigheter för säkra livsmedel och hållbar produktion (SOU 2009:8)**

Djurskyddet Sverige (DS) har beretts möjlighet att yttra sig över sig förslag till ny myndighetsstruktur för att hantera frågor kring livsmedel och djur. Utredaren Gerhard Larsson föreslår en sammanslagning av Livsmedelsverket (SLV), Statens Veterinärmedicinska Anstalt (SVA) och Jordbruksverkets enheter för djurhälsa och djurskydd samt fytosanitärt växtskydd (SOU 2009:08). Jordbruksverket föreslås hantera främjande verksamhet framför allt fokuserat på landsbygdsutveckling med EU-stöd. Fisk - och fiskefrågorna föreslås samlas i en myndighet.

Sammanfattning

Utgångspunkt för DS är att djurskyddsaspekter omfattar hela perspektivet d v s alla djur, djurens miljö och skötsel, djurhälsa och effektiv bekämpning av smittsamma djursjukdomar. Därför anser DS:

- Att såväl direktivet till utredningen och utredarens förslag marginaliserar djurskyddsfrågorna och frågor kring icke livsmedelsproducerande djur.
- Utredaren har underskattat svenska konsumenters engagemang för djurskyddsfrågor och övriga aspekter på produktionskvalitet. Han föreslår dessutom att Sveriges djurskyddsregelverk ska harmoniseras med EU:s.
- Att fokuseringen på livsmedels säkerhet i den föreslagna livsmedelssäkerhetsmyndighetens instruktion innebär stor risk för att djurskyddsfrågorna ges lägre prioritet. Detta är erfarenheterna från motsvarande myndigheter i andra länder
- Att riskvärdering avseende såväl djurskydd som smittskydd måste skiljas från riskhantering. Ett vetenskapligt råd ger inte tillräcklig trygghet för en professionell och snabb riskanalys i samband med exempelvis utbrott av smittsamma djursjukdomar. DS anser att SVA i dag har hög trovärdighet som självständig expertmyndighet och riskvärderare när det gäller smittsamma djursjukdomar. Men man bör hitta former för en tydligare riskvärdering när det gäller djurskyddsaspekter.

- Att riskhanteringen i samband med djursjukdomsutbrott försämras genom att veterinärverksamheten delas på två myndigheterna. Livsmedelssäkerhetsmyndigheten föreslås ha det övergripande veterinära ansvaret medan Jordbruksverket har huvudmannskapet för distriktsveterinärorganisationen, DVO.
- Att förslaget skulle innebära att djurskyddsfrågorna flyttas än en gång, vilket med stor sannolikhet kommer negativt påverka verksamheten.
- Att förslaget innebär en risk för dubbling av djurskyddskompetensen genom att Jordbruksverket genom jordbrukspolitiken även ska främja en god djurvälstånd
- Att utredarens helhetsgrepp på fisk – och fiskefrågorna är bra

Myndighetsstruktur

Med hänvisning till EU:s livsmedelskandaler föreslår utredaren Gerhard Larsson en sammanslagning av Livsmedelsverket (SLV), Statens Veterinärmedicinska Anstalt (SVA) och Jordbruksverkets enheter för djurhälsa och djurskydd samt fytosanitärt växtskydd (SOU 2009:08). Förslaget till myndighetsstruktur anses vara en anpassning till EU:s modell med Kommissionens generaldirektorat Agri respektive Sanco och livsmedelssäkerhetsmyndigheten EFSA. Som allmän synpunkt vill DS framföra att det är skillnad mellan olika medlemsstaters myndighetsstrukturer och EU som överstatlig nivå. Det är därför svårt att dra slutsatser från andra medlemsstaters myndighetsuppbyggnad. Man måste också visa respekt för de värderingar som råder i samhället och hos konsumenterna när det exempelvis gäller djurskydd. Många konsumentstudier visar att svenska konsumenter lägger stor vikt vid djuromsorgsfrågor vid val av livsmedel. Sverige är också det enda land som har haft en djurskyddsmyndighet. Dessutom arbetar EU alltmer sektorsövergripande.

Djur är inte bara mat

Fokus i förslaget är livsmedel och livsmedelsäkerhet. Principen är att en lagstiftning ska motsvaras av en myndighet. Utgångspunkt är livsmedelssäkerhetslagstiftningen det s k hygienpaketet, som omfattar odling av foder och livsmedel, hållande av livsmedelsproducerande djur, skörd, slakt och beredning till detaljhandeln. Livsmedelsfrågorna är givetvis väsentliga för konsumenten och de har beaktats väl. Men djurfrågorna exempelvis djurskyddet och allmänhetens skydd mot smittsamma djursjukdomar utgör en väsentlig del av konsumenternas säkerhet och intresse. Sällskapsdjur, hästar, försöksdjur och djurparksdjur som inte är livsmedel måste garanteras en hög status och en tydlig identitet vilket utredaren inte har brytt sig särskilt mycket om. Därför ifrågasätter DS Gerhard Larsons förslag till ny livsmedelssäkerhetsmyndighet som ska ansvara även för djuren.

Riskvärdering respektive riskhantering

Inom EU har man tydligt skiljt på riskvärdering och hantering. Den Europeiska Livsmedelssäkerhetsmyndigheten (EFSA) inrättades för att säkerställa en från Kommissionen fristående riskvärdering. I dag i Sverige hanteras riskvärdering av såväl SVA som Livsmedelsverket. Det mest rationella hade varit att slå samman dessa funktioner i en särskild

riskvärderingsmyndighet. Istället föreslår Gerhard Larsson att riskvärdering ska hanteras av ett fristående vetenskapligt råd, vilket är en udda och oprövad konstruktion. Den möjliggör inte de snabba riskanalyser som är nödvändiga när vi ska förbereda oss för annalkande smittor och tillvaratar inte heller den kompetens som idag finns inom SVA och SLV. Grundat på erfarenhet har DS förtroende för att riskvärderingen vid SVA står oberoende av näringen. Från djurhälsosynpunkt är det oerhört viktig med en snabb och säker riskvärdering och riskhantering.

Det finns positiva erfarenheter från nuvarande svenska myndigheters hantering av utbrott av allvarliga smittsamma djursjukdomar under senare år. Man kan nämna utbrott av fågelinfluensa, svinsjukdomen PRRS och Blåtunga. Distriktsveterinärorganisationen i nära samarbete med näringen har hanterat situationen. Utredaren föreslår att särskilja den veterinära ledningen från den operativa verksamheten. Skälet till detta förslag är känt, men inte desto mindre oroande från riskhanteringssynpunkt.

Djurskyddet flyttas än en gång

DS var en tillskyndare av Djurskyddsmyndigheten. Myndigheten inrättades och bemannades 2004. Med stöd av riksdagen beslöts om nedläggningen av djurskyddsmyndigheten och att djurskyddsfrågorna återfördes till Jordbruksverket 2007. DS anser det viktigt att frågorna nu måste få hitta sin form hos Jordbruksverket. En ytterligare flyttning skulle menligt drabba djurskyddsfrågorna. Även om förslaget innebär att enheten för djurskydd och djurhälsa inledningsvis föreslås placeras i Jönköping, så är risken stor att frågorna marginaliseras inom ramen för den nya livsmedelssäkerhetsmyndigheten.

Bristande helhetssyn

Utredaren föreslår att Jordbruksverkets uppgift blir att främja jordbrukets utveckling framför allt när det gäller landsbygdsutveckling med EU-stöd. I primärproduktionen är jordbruksfrågor, livsmedelsfrågor och djurfrågor starkt integrerade. Jordbruksverket, som central myndighet har idag goda möjligheter till ett helhetsperspektiv inom primärproduktionen som omfattar växtodlingsfrågor, inklusive växtskydd, djurvälstånd och djurhälsa. Att separera jordbrukspolitiken från djurpolitiken innebär en försvagning av värden som har stor betydelse. DS anser att det är olyckligt att polarisera mellan producenter och konsumenter och tror inte att detta gynnar djurskyddet. DS anser att den helhetssyn som präglar förslaget kring en sammanhållen fisk – och fiskemyndighet lyser med sin frånvaro när det gäller förslaget till myndighetsstruktur när det gäller medborgarnas och konsumenternas krav på en uthållig och etisk livsmedelsproduktion och en säker och djurvänlig svensk djurhållning. DS ifrågasätter därmed Gerhard Larsons förslag till ny livsmedelssäkerhetsmyndighet som ska ansvara även för djuren.

För Djurskyddet Sverige

Sven Stenson
Ordförande

Gunnela Ståhle
Vice ordförande